

MINISTER FOR

Ligestilling

Ligestillingsafdelingen
J.nr. B.5.3.27

21. april 2006

Oversigt over love, bekendtgørelser, vejledninger, EU-vedtagelser (herunder direktiver) og internationale vedtagelser (herunder FN-konventioner), der vedrører ligestilling mellem mænd og kvinder med angivelse af den ansvarlige minister

Ligestillingsområdet:

Love og bekendtgørelser om ligestilling

Ligestillingsloven (lovbekendtgørelse nr. 1527 af 19/12 2004) fastsætter det overordnede formål med loven og princippet om at alle offentlige myndigheder skal arbejde for at fremme ligestilling og indarbejde ligestilling i planlægning og forvaltning. Loven sætter desuden den organisatoriske ramme for det statslige ligestillingsarbejde og omfatter beskyttelse mod forskelsbehandling på grund af køn i offentlig forvaltning og almen og erhvervs-mæssig virksomhed.

Bekendtgørelse nr. 233 af 29/3 2004 om initiativer til fremme af ligestilling beskriver de foranstaltninger, der kan iværksættes uden dispensation fra loven. Baggrunden for bekendtgørelsen var et ønske om at skabe en lettere og mindre bureaukratisk adgang til at iværksætte særlige ligestillingsfremmende initiativer samt at bidrage til at rette op på det kønsopdelte arbejdsmarked gennem særlige ligestillingsinitiativer.

Bekendtgørelse nr. 595 af 22/6 2001 om forretningsorden for Ligestillingsnævnet fastsætter procedure for nævnets arbejde med at træffe afgørelse om forskelsbehandling på grund af køn inden for nævnets kompetenceområde.

Vejledning nr. 9217 af 2/5 2005 om redegørelser for ligestilling fra ministerier samt statslige institutioner og virksomheder med mere end 50 ansatte beskriver, hvordan ligestillingsredegørelser og rapporter kan udarbejdes i det digitale værktøj "Ligestilling i Danmark".

Vejledning nr. 9216 af 2/5 2005 om kommuner og amtskommuners redegørelse for ligestilling 2005 beskriver, hvor kommuner og amter kan anvende det digitale værktøj "Ligestilling i Danmark" til at indberette deres ligestillingsredegørelser, herunder bl.a. redegøre for kønsfordelingen fordelt på stillingskategorier og ledelsesniveauer samt beskrive eksempler på ligestillingsarbejde inden for personaleområdet og i service til borgerne mv.

Vejledning nr. 30 af 30/3 2004 om initiativer til fremme af ligestilling beskriver, hvordan og i hvilke tilfælde virksomheder, myndigheder og andre kan

iværksætte ligestillingsfremmende initiativer uden dispensation fra ligestillingsloven eller ligebehandlingsloven.

EU

Det har ikke været muligt med så kort frist at samle andet end retsakterne og eksempler på de seneste sager, idet der på samtlige rådsmøder er adskillige ligestillingspunkter på til enten orientering, forhandling eller beslutning (herunder rådskonklusioner, meddelelser, deklARATIONER mv.).

Direktiver

- Direktiv af 19. december 1978 om gradvis gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til social sikring.
- Rådets direktiv 2004/13/EF af 13. december 2004 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med adgang til og levering af varer og tjenesteydelser (ligestilling af kvinder og mænd uden for arbejdsmarkedet – direktivet skal implementeres blandt andet ved ændring af ligestillingsloven inden den 21. december 2007).

Aktuelle retsakter og sager

- Forslag om etablering af et europæisk ligestillingsinstitut – ikke vedtaget – Ligestillingsafdelingen har varetaget sagsbehandlingen i koordination med Udenrigsministeriet (vedrørende de horisontale institutionelle spørgsmål).
- Forslag om sammenlægning af en række forskellige handlingsprogrammer under ét – PROGRESS, herunder ligestilling – ikke vedtaget – Beskæftigelsesministeriet har varetaget sagsbehandlingen i koordination med Ligestillingsafdelingen.
- Afholdelse af et europæisk år for lige muligheder i 2007 - Ligestillingsafdelingen har varetaget sagsbehandlingen og vil koordinere med Beskæftigelsesministeriet, Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration, Ministeriet for familie- og forbrugeranliggender
- Vedtagelse af en europæisk ligestillingspagt – Danmark var medforlagsstiller til pagten – Statsministeriet og Ligestillingsafdelingen samarbejdede om dette.

Soft law – seneste tiltag

- Årlig opfølgning på handlingsplanen fra Beijing 1995 (FN's 4. Verdenskvindekonference) hvor der i tillæg til en tilbagevendende rådskonklusion tilføjes et annekst med indikatorer på de respektive 12 indsatsområder i Beijing handlingsplanen (hidtil har man vedtaget indikatorer om: kvinder i politik, kvinder og økonomi, vold mod kvinder, kvinder og ledelse, sex-chikane på arbejdspladsen, kvinder og sundhed). Ligestillingsafdelingen koordinerer, men de respektive ressortministerier involveres.

Socialministeriets område:

Dansk lovgivning om social sikring er i overensstemmelse med rådets direktiv af 19. december 1987 om gradvis gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til social sikring.

Udenrigsministeriets bidrag:

Hvad angår EU eksisterer på udviklingsområdet en "forordning om fremme af ligestilling mellem kønnene i udviklingssamarbejdet" (nr. 806/2004). I flere af Fællesskabets udviklingsinstrumenter indgår endvidere artikler om ligestillingsaspektet af EU-bistanden, og i en række sammenhænge vil ligestilling være mainstreamet i policy-erklæringer og instrumenter. CEDAW (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women) og den frivillige protokol, som alle EU lande har undertegnet, udgør det normative grundlag for ligestillingsaspekter i EU's lovgivningsarbejde vedr. politiske, sociale, økonomiske og kulturelle områder.

Hvad angår internationale konventioner og FN berøres ligestilling mellem kønnene først og fremmest i følgende:

- FN's kvindekonvention (UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women) og den dertil knyttede frivillige protokol, herunder Danmarks rapportering til CEDAW-komitéen
- FN's Kvindekommission og de årlige samlinger heri
- FN's verdenserklæring af 10. december 1948 om menneskerettigheder (art. 2 og 16)
- FN-konventionen af 16. december 1966 om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder (art. 2, 3 og 7)
- FN-konventionen 16. december 1966 om borgerlige og politiske rettigheder (art. 2, 3, 23, 24, 25 og 26)
- FN-konventionen af 20. november 1989 om barnets rettigheder (art. 2 og 38)
- Den Europæiske Menneskerettighedskonvention af 4. november 1950 (art. 14).

FN konventioner hører under Udenrigsministeriets ressort, men sagsbehandlingen koordineres med Ligestillingsafdelingen.

Beskæftigelsesministeriet har oplyst følgende:

Love om kønligestilling på arbejdsmarkedet

Lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse og barselorlov mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 711 af 20. august 2002, som ændret ved lov nr. 1385 af 21. december 2005.

Lov om lige løn til mænd og kvinder, jf. lovbekendtgørelse nr. 756 af 21. august 2003.

Ligestillingsdirektiver om køn

- ligelønsdirektivet fra 1975, 75/117/EØF. Direktivet er implementeret ved lovbekendtgørelse nr. 756 af 21. august 2003.
- rammedirektivet om ligebehandling fra 1976, 7/207/EØF, ændret ved 2002/73/EF. Direktivet er implementeret ved lovbekendtgørelse nr. 711 af 20. august 2002, som ændret ved lov nr. 1385 af 21. december 2005.
- graviditetsdirektivet fra 1992, 92/85/EØF. Direktivet er implementeret ved lov nr. 412 af 1. juni 1994.

- forældreorlovsdirektivet fra 1996, 96/34/EF. Direktivet er implementeret ved lovekendtgørelse nr. 711 af 20. august 2002
- direktivet om delt bevisbyrde i ligestillingssager fra 1997, 97/80/EF. Direktivet er implementeret ved lov nr. 440 af 7. juni 2001.
- det ændrede kønsligebehandlingsdirektiv fra 2002, 2002/73/EF. Direktivet er implementeret ved lov nr. 1385 af 21. december 2005.

Soft law i EU

Udover de bindende regler er der vedtaget omfattende soft law i form af henstillinger, resolutioner, handlingsprogrammer og lignende vedrørende kvinder og/eller ligestilling, navnlig følgende:

- Fællesskabets 1. handlingsprogram til fremme af lige muligheder for mænd og kvinder for 1982-1985
- Rådets resolution af 12. juli 1982 om fremme af lige muligheder for mænd og kvinder
- Rådets resolution af 7. juni 1984 om foranstaltninger til bekæmpelse af kvindearbejdsløsheden
- Rådets henstilling af 13. december 1984 om fremme af positive særforanstaltninger
- Kommissionens forslag fra januar 1986 til 2. handlingsprogram på mellem-langt sigt, 1986-1990 om lige muligheder for kvinder og mænd. Rådet godkendte i en resolution af 24. juli 1986 hovedlinierne i programmet.
- Resolution af 22. december 1986 om et handlingsprogram for øget beskæftigelse. Her gav Rådet tilsagn om at vedtage de nødvendige beslutninger og foranstaltninger for at bedre kvinders muligheder gennem iværksættelsen af handlingsprogrammet 1986-1990.
- Rådets konklusioner af 26. maj 1987 vedrørende regler om særbeskyttelse af kvinder i EU-medlemsstaterne
- Rådets resolution af 16. december 1988 om kvinders tilbagevenden til eller sene indtræden på arbejdsmarkedet
- Rådets resolution af 29.5.1990 om beskyttelse af kvinders og mænds værdighed på arbejdspladsen
- Rådets resolution af 21.5.1991 om Fællesskabets tredje handlingsprogram om lige muligheder for kvinder og mænd for perioden 1991-1995
- Kommissionens henstilling af 27.11.1991 om beskyttelse af mænds og kvinders værdighed på arbejdspladsen
- Kommissionens udtalelse om en rimelig løn
- Rådets resolution af 22.6.1994 om fremme af lige muligheder for mænd og kvinder gennem aktioner fra de europæiske strukturfonde
- Memorandum om lige løn for samme arbejde
- Resolution vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet af 6.12.1994 om kvinders ligeberettigede deltagelse i en beskæftigelsesfremmende strategi for økonomisk vækst i Den europæiske Union
- Rådets afgørelse af 22.12.1995 om det fjerde handlingsprogram om ligestilling mellem kvinder og mænd 1996 - 2000
- Kommissionens udtalelse af 21.2.1996 om mainstreaming »Integrering af lige muligheder for kvinder og mænd i alle Fællesskabspolitikker og -aktioner«

- Kommissionens udtalelse af 27.3.1996 om Kalanke dommen.
- Rådets beslutning af 20.december 2000 om et EF-handlingsprogram vedrørende fællesskabsstrategien for ligestilling mellem mænd og kvinder (2001-2005), EFT 2001 L 17
- 2000/750/EF: Rådets afgørelse af 27. november 2000 om Fællesskabets handlingsprogram for bekæmpelse af forskelsbehandling (2001-2006), EFT 2000 L 303

ILO

ILO-Konvention nr. 111 forbyder i art. 1 1(a) diskrimination i arbejdslivet under henvisning til race, hudfarve, køn, religion, politisk overbevisning, national oprindelse og social oprindelse. Begreberne beskæftigelse og erhverv er i ILO-konvention nr. 111 defineret som arbejdsvilkårene såvel som adgang til faglig oplæring, adgang til beskæftigelse og til bestemte erhverv. Danmark ratificerede ILO - konvention nr. 100 om ligeløn i 1960 og ILO - konvention nr. 111 om ligebehandling i 1961. Ligelønskonventionen kan anses for inkorporeret i dansk ret ved ligelønsloven, oprindeligt fra 1976 og konvention nr. 111 er inkorporeret i dansk ret i ligebehandlingsloven fra 1978

Økonomi- og Erhvervsministeriet har følgende bidrag:

Direktiver:

RÅDETS DIREKTIV 86/378/EØF af 24. juli 1986 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger

RÅDETS DIREKTIV 96/97/EF af 20. december 1996 om ændring af direktiv 86/378/EØF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger

Artikel 5 i RÅDETS DIREKTIV 2004/113/EF af 13. december 2004 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med adgang til og levering af varer og tjenesteydelser

De to første direktiver vedrører arbejdsmarkedsrelaterede ordninger og er implementeret ved lov om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sikringsordninger. Loven trådte i kraft den 1. marts 1998.

Artikel 5 i sidstnævnte direktiv vedrører privattegnede ordninger og er endnu ikke implementeret. Artiklen skal implementeres senest den 21. december 2007, dog med mulighed for udsættelsen til den 21. december 2009.

Direktiverne henhører under Økonomi- og Erhvervsministeriets ressortområde, da de vedrører pensionsordninger og forsikringer og deres beregning af præmier og ydelser. Ordningerne/forsikringerne tegnes i livsforsikringsselskaber, tværgående pensionskasser, firmapensionskasser og skadesforsikringsselskaber. Beregning af præmier og ydelser for livsforsikringsvirksomhed skal anmeldes til Finanstilsynet.

Love:

På søfartsområdet har Økonomi- og Erhvervsministeriet følgende:

Lov om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sikringsordninger.

Inden for styrelsens ressort findes dog følgende love og bekendtgørelser, der på søfartsområdet gennemfører mere generel EU-regulering vedrørende ligestilling mellem kvinder og mænd:

Sømandsloven §§ 9 og 18 c, jf. lovbekendtgørelse nr. 742 af 18. juli 2005.

Bestemmelserne gennemfører dele af Rådets direktiv nr. 92/85/EØF af 19. oktober 1992 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af sikkerheden og sundheden under arbejdet for arbejdstagere som er gravide, som lige har født, eller som ammer (tiende særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF) og dele af Rådets direktiv 96/34/EF af 3. juni om den rammeaftale vedrørende forældreorlov, der er indgået af UNICE, CEEP og EFS.

EU-retsakterne er således for søfarendes vedkommende gennemført i sømandsloven, der generelt regulerer søfarendes ansættelsesretlige forhold.

Bekendtgørelser:

På søfartsområdet har Økonomi- og Erhvervsministeriet følgende:

Bekendtgørelse nr. 825 af 20. september 1994 om gravide søfarendes ret til fratræden og fri hjemrejse

Bekendtgørelsen gennemfører dele af Rådets direktiv nr. 92/85/EØF. På grund af de særlige forhold, der gælder for søfarende, anses en særlig gennemførelse inden for Søfartsstyrelsens område fortsat for relevant.

Bekendtgørelse nr. 711 af 20. august 2002 af lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse og barselsorlov m.v.

Bekendtgørelsen vedrører implementeringen af Rådets direktiv 92/85/EØF og indeholder bestemmelser, der gennemfører Rådets direktiv 97/80/EF af 15. december 1997 om bevisbyrden i forbindelse med forskelsbehandling på grundlag af køn, Rådets direktiv 86/378/EØF af 24. juli 1986 om gennemførelse af princippet om ligestilling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger med senere ændringer samt Rådets direktiv 96/34/EF.

Meddelelser:

På søfartsområdet har Økonomi- og Erhvervsministeriet følgende:

Meddelelser B fra Søfartsstyrelsen, II-3 Regel 2 og 14, stk. 2, vedr. toiletter og baderum

Meddelelsen gennemfører ILO konvention nr. 92 af 18. juni 1949 og konvention nr. 133 af 30. oktober 1970, om skibsmandskabets opholdsrum.

På grund af de særlige forhold, der gælder for søfarende, anses en særlig gennemførelse inden for Økonomi- og Erhvervsministeriets område fortsat for relevant.

Justitsministeriet har følgende bidrag:

Love

Justitsministeriet kan oplyse, at Justitsministeriet administrerer lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 626 af 29. september 1987, som ændret ved lov nr. 433 af 31. maj 2000.

Fødevareministeriets bidrag:

Inden for Fødevareministeriets ressort er ligestilling mellem mænd og kvinder specifikt nævnt inden for landdistriktspolitikken.

Rammerne for EU's landdistriktspolitik 2000-2006 er fastsat i Rådsforordning 1257/1999. Det fremgår heraf, at foranstaltninger, der sigter på at fjerne uligheder og fremme lige muligheder for mænd og kvinder, bør støttes.

Rådsforordningen er udmøntet i landdistriktsstøtteleven L 728 af 29. juni 2004 med senere ændringer.

Der er desuden iværksat det såkaldte LEADER + program, som er udformet efter Europa-kommissionens retningslinjer for EU-initiativet vedrørende udvikling af landdistrikterne (LEADER+) med tilhørende bilag, således som de er offentliggjort i EU-tidende nr. C 139 af 18. maj 2000.

Initiativer, som kan fremme ligestilling, kan især gennemføres i henhold til bekendtgørelse 951 af 31. okt. 2001 som ændret ved bekendtgørelse 1095 af 31. december 2002. (Leader + initiativet), samt bekendtgørelse 1449 af 15. december 2005 (artikel 33 ordningen).

For programperioden 2007-2013 reguleres EU's landdistriktspolitik af rådsforordning 1698/2005. Leader + programmet er integreret heri. Landdistriktsstøtteleven vil blive revideret inden den nye programperiode påbegyndes 1. januar 2007.

Kulturministeriets bidrag:

Der er ikke under Kulturministeriets ressource love, bekendtgørelser, vejledninger, EU-vedtagelser (herunder direktiver) og internationale vedtagelser (herunder FN-konventioner) der vedrører ligestilling mellem mænd og kvinder. Indenfor Kulturministeriets ressource er der alene bestemmelser vedr. ligestilling mellem mænd og kvinder som følger af anden lovgivning.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes bidrag:

Dyrlæger, der indgår sundhedsrådgivningsaftaler, er nødt til at sige dem op med besætningsejerne, når han eller hun går på barselsorlov. Da kvinder typisk har en længere barselsperiode end mænd, kan man vel sige, at denne ordning indeholder et element af ligestilling mellem mænd og kvinder.

Sundhedsrådgivningsaftaler fremgår af følgende bekendtgørelser:

Bekg. nr. 926 af 21. november 2003 om sundhedsrådgivningsaftaler for kvæg

Bekg. nr. 927 af 21. november 2003 om sundhedsrådgivningsaftaler for svin

Bekg. nr. 299 af 29. april 2004 om sundhedsrådgivningsaftaler for akvakultur-anlæg

Bekg. nr. 214 af 17. marts 2006 om sundhedsrådgivningsaftaler for får og geder.

Idet dyrlægen kun kan lade en anden person foretage tilsyn et vist antal gange, er vedkommende nødt til at opsiges sin aftale, såfremt han/hun er væk i en længere periode.

Finansministeriets bidrag:

Rådets direktiv 96/34/EF af 3. juni 1996 om rammeaftale vedr. *forældreorlov* er implementeret ved aftale af 3. juli 1997 mellem parterne på det statslige arbejdsmarked samt ved Finansministeriets cirkulære af 17. marts 1998 om forældreorlovsdirektivet.

Det kan supplerende oplyses, at Personalestyrelsen generelt understøtter ligestilling og mainstreaming i staten. Ligestilling indgår endvidere som et indsatsområde i Personalestyrelsens arbejde med at understøtte mangfoldighed på de statslige arbejdspladser.

Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg

KOPI

Minister for Ligestilling
Ligestillingsafdelingen
Holmens Kanal 22
1060 København K

Dato: - 6 MRS. 2006

Tlf. 3392 3311
Fax. 3391 3115

KFA/ J.nr. C.2.6.25-153

Under henvisning til Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalgs brev af 5. december 2005 og til foreløbigt svar af 19. december 2005 følger hermed - i 5 eksemplarer - minister for ligestillings supplerende svar på spørgsmål nr. 38 (PØU alm. del).

Spørgsmål nr. 38:

” Ministeren bedes oversende det på samrådet den 30. november 2005 lovede notat. Notatet skal indeholde en oversigt over al EU-lovgivning og implementeringen heraf i dansk lovgivning inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling samt en oversigt over EU-lovgivning på vej. Notatet skal samtidig indeholde en oversigt over den danske lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling.”

Svar på spm 38:

Hermed følger notat indeholdende ministeriernes bidrag til besvarelse af spørgsmålet. Notatet vil gennem ministerierne blive forelagt NGO'er og eksperter i overensstemmelse med udvalgets spørgsmål 39.

Eva Kjer Hansen

Vibeke Abel

Notat til Politisk-Økonomisk Udvalg
om
ministeriernes bidrag til besvarelse af spm. 38, stillet af Folketingets P-Ø
Udvalg

I spørgsmål 38 beder P-Ø Udvalget om:

1. Oversigt over al EU-lovgivning og implementeringen heraf i dansk lovgivning inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling
2. Oversigt over EU lovgivning på vej
3. Oversigt over dansk lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Ministerierne har haft spørgsmålene forelagt, og de ministerier, der har den nævnte lovgivning, har oplyst følgende:

Beskæftigelsesministeriet

Oversigt over EU lovgivning og implementeringen heraf inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling.

Ligestillingsdirektiver vedtaget i perioden 1975-1999

I perioden 1975-99 blev der vedtaget følgende direktiver om ligestilling/forskelsbehandling:

- ligelønsdirektivet fra 1975, 75/117/EØF. Direktivet er implementeret ved lovbekendtgørelse nr. 756 af 21. august 2003.
- rammedirektivet om ligebehandling fra 1976, 7/207/EØF, ændret ved 2002/73/EF. Direktivet er implementeret ved lovbekendtgørelse nr. 711 af 20. august 2002, som ændret ved lov nr. 1385 af 21. december 2005.
- graviditetsdirektivet fra 1992, 92/85/EØF. Direktivet er implementeret ved lov nr. 412 af 1. juni 1994.
- forældreorlovsdirektivet fra 1996, 96/34/EF. Direktivet er implementeret ved lovbekendtgørelse nr. 711 af 20. august 2002
- direktivet om delt bevisbyrde i ligestillingssager fra 1997, 97/80/EF. Direktivet er implementeret ved lov nr. 440 af 7. juni 2001.

De i denne periode vedtagne direktiver handler om ligestilling i relation til køn, mens andre beskyttelseskriterier som race og etnisk, national og social oprindelse, religion og tro, seksuel orientering, alder og handicap ikke var reguleret i direktiver, men kun i soft law (henstillinger og resolutioner mv).

Ligestillingsdirektiver vedtaget i perioden fra 2000-2005

I de seneste fem år er der vedtaget nye ligestillingsdirektiver, der på forskellige karakteristiske måder adskiller sig fra de tidligere direktiver. Det drejer sig om følgende:

- det etniske ligebehandlingsdirektiv, dvs. direktivet om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse fra 2000, 2000/43/EF. Direktivet er implementeret ved lovbekendtgørelse nr. 31 af 12. januar 2005
- beskæftigelsesdirektivet, dvs direktivet om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv, der forbyder diskrimination pga. tro, seksuel orientering, alder og handicap fra 2000, 2000/78/EF. Direktivet er implementeret ved lovbekendtgørelse nr. 31 af 12. januar 2005
- det ændrede kønsligebehandlingsdirektiv fra 2002, 2002/73/EF. Direktivet er implementeret ved lov nr. 1385 af 21. december 2005.

Oversigt over EU lovgivning på vej

Med henblik på at forenkle og strømline reglerne om kønsligestilling i arbejdslivet har Kommissionen fremsat forslag til et omarbejdet direktiv om ligebehandling af kvinder og mænd, der vil samle, forenkle og omarbejde eksisterende direktiver til ét nyt. Direktivet blev vedtaget af Ministerrådet den 8. december 2005.

Det drejer sig om følgende 7 direktiver:

- 75/117/EF om ligeløn,
- 76/207/EØF som ændret ved 2002/73/EF om ligebehandling,
- 86/378/EØF som ændret ved 96/97/EF om ligestilling i arbejdsmarkedspensioner,
- 97/80/EF som ændret ved 98/52/EF (der udstrakte direktivet til også at gælde for England) om bevisbyrde i kønsligestillingssager.

Oversigt over dansk lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse og barselorlov mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 711 af 20. august 2002, som ændret ved lov nr. 1385 af 21. december 2005.

Lov om lige løn til mænd og kvinder, jf. lovbekendtgørelse nr. 756 af 21. august 2003.

Lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 31 af 12. januar 2005

Familie- og Forbrugerministeriet

Oversigt over dansk lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Lov nr. 102 af 14. mart 1941 om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse giver enker, men ikke enkemænd, mulighed for at bevare retten til enkepension efter skilsmisse. Loven finder især direkte anvendelse på tjenestemandspensioner. Ministeren for familie – og forbrugeranliggender har den 26. januar 2006 fremsat lovforslag, L 147, forslag til lov om bevarelse af ret til ægtefællepension ved separation og skilsmisse.

Efter dette forslag ophæves enkepensionsloven, og både enker og enkemænd får mulighed for at bevare retten til ægtefællepension efter separation og skilsmisse.

Finansministeriet (Alene bidrag fra Personalestyrelsen)

Oversigt over EU-lovgivning og implementeringen heraf i dansk lovgivning inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Rådets direktiv 96/34/EF af 3. juni 1996 om rammeaftale vedr. *forældreorlov*. Implementeret ved aftale af 3. juli 1997 mellem parterne på det statslige arbejdsmarked samt ved Finansministeriets cirkulære af 17. marts 1998 om forældreorlovsdirektivet.

Rådets direktiv 1997/81/EF af 15. december 1997 om rammeaftalen vedr. *deltidarbejde*. Implementeret ved aftale af 2. september 1999 mellem parterne på det statslige arbejdsmarked.

Rådets direktiv 1999/70/EF af 28. juni 1999 om rammeaftalen vedr. *tidsbegrænset ansættelse*. Lov nr. 1155 af 19. marts 2003 om ændring af lov om tjenestemænd, lov om tjenestemandspension og lov om tidsbegrænset ansættelse og om ophævelse af lov om åremålsansættelse af tjenestemænd og ansatte på tjenestemandslignende vilkår og lov om kongelig udnævnelse og åremålsansættelse af visse tjenestemænd indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af direktivet. Tilsvarende gør sig gældende for aftale af 19. december 2003 mellem parterne på det statslige arbejdsmarked om forlængelse af åremålsansættelse og genansættelse på åremål.

Rådets direktiv 2002/14/EF af 11. marts 2002 om indførelse af en generel ramme for *information og høring* af arbejdstagerne i Det Europæiske Fællesskab. Implementeret ved aftale af 28. april 2005 mellem parterne på det statslige arbejdsmarked om samarbejde og samarbejdsudvalg i statens virksomheder og institutioner.

Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om *ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv*. Aftale af 27. juni 2005 om oplæring på særlige vilkår (integrations – og oplæringsstillinger) indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af direktivet.

Integrationsministeriet

Oversigt over EU-lovgivning og implementeringen heraf inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Rådets direktiv af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse (2000/43/EF) er implementeret i Danmark ved Lov nr. 374 af 28. maj 2003 Lov om etnisk ligebehandling.

Oversigt over dansk lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Lov nr. 374 af 28. maj 2003 om etnisk ligebehandling, med senere ændringer ved lov nr. 554 af 24. juni 2005.

Justitsministeriet

Oversigt over dansk lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv., jf. lovbekendtgørelse nr. 626 af 29. september 1987, som ændret ved lov nr. 433 af 31. maj 2000.

Socialministeriet og Ligestillingsafdelingen

Oversigt over EU-lovgivning og implementeringen heraf i dansk lovgivning inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Vedr. ligestilling med hensyn til social sikring

Dansk lovgivning om social sikring er i overensstemmelse med rådets direktiv af 19. december 1978 om gradvis gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til social sikring.

Vedr. ligestilling af kvinder og mænd (uden for arbejdsmarkedsforhold)

Rådets direktiv 2004/13/EF af 13. december 2004 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med adgang til og levering af varer og tjenesteydelser (ligestilling af kvinder og mænd uden for arbejdsmarkedet). Direktivet skal implementeres blandt andet ved ændring af ligestillingsloven inden den 21. december 2007. Direktivet indeholder også en artikel om privattegnede pensioner, jf. Økonomi- og Erhvervsministeriets bidrag.

Oversigt over dansk lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling

For ligestilling og ikke-forskelsbehandling af kvinder og mænd gælder lovbekendtgørelse nr. 1527 af 19. december 2004 af lov om ligestilling af kvinder og mænd.

Transport- og Energiministeriet

EU-lovgivning på vej

Der er formentlig EU-lovgivning på vej inden for luftfartsområdet, idet der foreligger et udkast til forordningsforslag (2005/007 COD) om rettigheder for personer med reduceret mobilitet, der rejser med fly. Endvidere kan nævnes forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om internationale jernbanepassagerers rettigheder og forpligtelser (indeholder rettigheder i forbindelse med internationale togrejser for personer med reduceret mobilitet (KOM (2004) 143 endelig).

Oversigt over dansk lovgivning vedrørende ligestilling og forskelsbehandling

For så vidt angår de to kollektive trafiklove, kan man oplyse følgende:

I dansk lovgivning har der siden 1992 været bestemmelser om individuel handicapkørsel for svært bevægelseshæmmede i de to kollektive trafiklove, jf. lov om den lokale og regionale kollektive personbefordring uden for hovedstadsområdet, jf. lovbekendtgørelse nr. 493 af 16. juni 1995 samt lov om hovedstadsområdets kollektive persontrafik, jf. lovbekendtgørelse nr. 492 af 16. juni 1995. Begge love er senest ændret ved lov nr. 580 af 24. juni 2005. Bestemmelserne er videreført i lov nr. 582 af 24. juni 2005 om trafikelskaber, som pr. 1. januar 2007 erstatter de to kollektive trafiklove.

Intentionen bag bestemmelserne var - og er - at ligestille svært bevægelseshæmmede brugere i samfundet med borgere uden fysiske handicap for så vidt angår transportmuligheder. I loven er der fastsat en lovmæssig pligt for amtskommunerne/de fælleskommunale trafikelskaber og Hovedstadens Udviklingsråd (efter 1. januar 2007 påhviler forpligtelsen de trafikelskaber, der skal oprettes i medfør af lov om trafikelskaber) til at etablere individuel handicapkørsel for svært bevægelseshæmmede, som rækker ud over transport til behandling, terapi og lignende. Ordningen omfatter kørsel med sociale formål og til fritidsaktiviteter - i modsætning til den kørsel, der sker til behandling, terapi og lignende, og som ydes i henhold til anden lovgivning.

Principperne for den individuelle handicapkørsel for svært bevægelseshæmmede skal således i tilpasset form svare til principperne bag de offentlige kollektive trafikordninger i modsætning til private individuelle ordninger, som fx. taxikørsel.

Med lovændringen i 2005 blev det præciseret, hvilke minimumskrav der fra brugernes side kan stilles til den individuelle handicapkørsel for svært bevægelseshæmmede. Ændringen var begrundet i, at Folketingets Ombudsmand havde påtalt, at ligebehandlingsprincippet ikke i alle tilfælde blev tilfredsstillende tilgodeset og på den baggrund havde henstillet, at lovgivningen blev præciseret.

Der er ikke lovgivet særskilt herom på vejområdet, idet der i stedet er lagt vægt på vejledning om, hvorledes man sikrer tilgængelighed af gader og veje for færdselshandicappede.

Færdselshandicappede omfatter dels de traditionelle handicapgrupper som f.eks. kørestols- eller rollatorbrugere, blinde og svagsynede, hørehæmmede, forståelseshæmmede og allergikere, dels f.eks. personer med barnevogne eller tung bagage. Skønsmæssigt falder op mod 1/4 af alle trafikanter til en hver tid ind under en af disse grupper.

Inden for vejområdet findes den primære vejledning om tilgængelighed i **"Færdselsarealer for Alle - håndbog i tilgængelighed"**, der har status som vejregel (udgivet 2003). Håndbogen er udarbejdet i et samarbejde mellem Vejdirektoratet og repræsentanter for handicaporganisationerne.

Håndbogen beskriver den særlige tilgængelighedsrevisionsprocedure, hvormed vejbestyrelserne kvalitetssikrer et vejprojekt med hensyn til tilgængelighed for færdselshandicappede. Der foretages en systematisk granskning af evt. barrierer og u hensigtsmæssige forhold, som kan medføre forringet tilgængelighed.

Projektet gennemgås ud fra alle grupper af færdselshandicappedes behov, den nyeste viden på området samt vejreglerne, og der udarbejdes forslag til løsninger, som kan øge tilgængeligheden.

"Færdselsarealer for alle - håndbog i tilgængelighed" blev i 2005 fulgt op af publikationen "Evaluering af pilotprojekter for tilgængelighedsrevision." Begge de nævnte publikationer er udgivet af Vejdirektoratet for Vejreglerådet.

2 vejregelforslag behandler emner, der er relevante for handicappede:

Lydsignaler for blinde og svagsynede

Vejvisning for handicappede

Begge vejregelforslag indeholder bestemmelser, som ved endelig godkendelse i Transport- og Energiministeriet vil få status af norm, dvs. at de kun kan fraviges ved dispensation fra Vejdirektoratet eller Transport- og Energiministeriet.

Undervisningsministeriet

Oversigt over dansk lovgivning vedr. ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Lov om vurdering af udenlandske uddannelseskvalifikationer - lovbekendtgørelse nr. 74 af 24. januar 2003 - indeholder bestemmelser, som skal sikre ligestilling og ikke-forskelsbehandling. Den har til formål at sikre adgang til at få udenlandske uddannelseskvalifikationer vurderet med henblik på at lette tilgangen til det danske arbejdsmarked og til det danske uddannelsessystem. I loven fastsættes, at ret til at få foretaget vurdering har alle, der har udenlandske uddannelseskvalifikationer.

Økonomi- og Erhvervsministeriet

Oversigt over al EU-lovgivning og implementeringen heraf i dansk lovgivning inden for ligestilling og ikke-forskelsbehandling

Rådets direktiv 86/378/EØF af 24. juli 1986 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger

Rådets direktiv 96/97/EF af 20. december 1996 om ændring af direktiv 86/378/EØF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger

Begge ovennævnte direktiver omhandler arbejdsmarkedsrelaterede ordninger (arbejdsmarkedspensioner) og er implementeret ved bekendtgørelse af lov om ligebehandling af mænd og kvinder inden for de erhvervstilknyttede sikringsordninger, som trådte i kraft 1. marts 1998.

Rådets direktiv 2004/113/EF af 13. december 2004 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med adgang til og

levering af varer og tjenesteydelser. I direktivet er en artikel om privattegnede forsikringsordninger og er endnu ikke implementeret. Skal implementeres senest 21. december 2007.